

УДК 336.144(477)

Оцінка соціальної ставки дисконтування: методичні підходи

Васютинська Л. А.

В статті проаналізована методологія оцінки соціальної ставки дисконтування, в основу якої покладена концепція часових переваг у споживанні суспільства. Запропоновано методичний підхід щодо оцінювання параметрів соціальної ставки дисконтування. Доведена необхідність розробки диференційованих соціальних ставок дисконтування для програм проектів, що реалізуються на регіональному рівні. Розроблено параметри соціальної ставки дисконтування з метою її запровадження в Україні для оцінювання ефективності програм (проектів), які реалізуються в короткостроковій та середньостроковій перспективі у суспільному секторі.

Ключові слова. Соціальна ставка дисконтування, часові переваги у споживанні суспільства, суспільні програми (проекти), суспільні вигоди, часові переваги у споживанні, суспільна корисність.

Оценка социальной ставки дисконтирования: методические подходы

Васютинская Л.А.

В статье проанализирована методология оценки социальной ставки дисконтирования, основу которой положена концепция временных предпочтений в потреблении общества. Предложен методический подход к оцениванию параметров социальной ставки дисконтирования. Доказана необходимость разработки дифференцированных социальных ставок дисконтирования для программ проектов, реализуемых на региональном уровне. Разработаны параметры социальной ставки дисконтирования с целью ее внедрения в Украине для оценки эффективности программ (проектов), которые реализуются в краткосрочной и среднесрочной перспективе в общественном секторе.

Ключевые слова. Социальная ставка дисконтирования, временные предпочтения в потреблении общества, общественные программы (проекты), общественные выгоды, общественная полезность.

Assessment of the social discount rate: methodical approaches

Vasjutinskaja L. A.

The article is analyzing the methodology for assessment of the social discount rate, which was based on the concept using Social Rate of Time Preferences. The methodical approach to the estimation of the parameters of the social discount rate has been proposed. The necessity of the applicability of differentiated social discount rates for programs and projects implemented at the regional level proved. The designed parameters of the social discount rate for the purpose of its implementation in Ukraine to assess the effectiveness of programs (projects), which are implemented in the short and medium term in the public sector, developed.

Keywords. Social discount rate, social rate of time preferences, social programs (projects), social benefits, social utility.

В умовах обмеженості централізованого фонду перед головними розпорядниками бюджетних коштів постає питання, які методичні підходи мають бути використані для обґрунтування управлінських рішень щодо здійснення інвестиційних видатків. Складність вирішення зазначеної проблеми полягає у тому, що при відборі інвестиційних програм (проектів), які фінансуються за рахунок бюджетних коштів, необхідно враховувати довгостроковий ефект з огляду на підвищення добробуту населення.

Отже, методика дисконтування, що використовується для оцінювання комерційних проектів, в суспільному секторі не може бути застосовуваною. Проте зміна вартості грошей у часі та зміна цінності благ, які мають бути одержані суспільством у майбутньому за рахунок коштів бюджету, обумовлюють необхідність застосування механізму дисконтування для порівняння витрат і вигод від реалізації програмних заходів.

Розробці механізму дисконтування суспільних програм (проектів) присвячено багато наукових праць зарубіжних дослідників, серед яких роботи Е. Кули, Д. Евенса, У. Лопеса, А. М., Ємельянов, М. А. Шелунцова. У вітчизняній науково-практичній діяльності методологія СВА для оцінювання соціальних програм (проектів) не застосовується, хоча вивчення окремих питань, пов'язаних з проблематикою управління бюджетними коштами переймалися Т.З. Бабич, Ц.Г. Огонь, К.В. Павлюк, І.Я. Чугунов та ін.

Незважаючи на значну кількість наукових напрацювань, продовжують точитися дискусії з приводу доцільності імплементації інструментів механізму дисконтування в методологію оцінювання ефективності інвестиційних програм (проектів). У контексті зазначеного метою статі є обґрунтування параметрів соціальної ставки дисконтування та її розробки для оцінювання інвестиційних програм (проектів), що реалізуються в Україні та її регіонах, за рахунок коштів бюджету.

У ході дослідження для обґрунтування теоретичних та практичних розробок використовувалися методи структурно-логічного аналізу та абстрагування, економетричні та статистичні методи.

Програмно-цільовий метод бюджетування, який покладено в основу концепції управління бюджетними коштами за результатами діяльності, безпосередньо знаходить своє застосування при здійсненні державної інвестиційної діяльності. На практиці кожний регіон в Україні розробляє цілий комплекс інвестиційних програм, спрямованих на вирішення соціальних завдань. При цьому необхідною умовою для забезпечення ефективності інвестиційних видатків є формування критерію оцінювання за допомогою якого реалізується можливість порівнювати конкуруючі програми (проекти) між собою з метою відбору найліпшого з них для пріоритетного фінансування за рахунок бюджету. При інвестуванні в приватному секторі застосовується загальноприйнятий критерій – чиста поточна вартість проекту:

$$NB = \sum_{t=0}^n \frac{SB_t - C_t}{(1+i)^t}; \quad (1)$$

де NB – чистий соціально-економічний ефект від реалізації програми;

SB_t – соціально-економічний ефект програми в момент часу t ;

C_t – видатки бюджету на реалізацію програми в момент часу t ;

i – ставка дисконтування;

t – кількість періодів між поточним часом і часом одержання або очікування прибутку.

Застосування даного критерію для оцінювання інвестиційних програм у сфері державних фінансів передбачає порівняння одержаних суспільних вигід і здійснених бюджетних видатків за часом виконання програмних заходів, тобто мова йде про вимірювання ставки дисконтування. Остання у приватному секторі оцінюється з огляду на індивідуальну вартість ресурсів для власника капіталу та втрачених фінансових сподівань від альтернативних проектів. У суспільному секторі фактичним інвестором є держава, а одержувачем вигід – суспільство. При такому конфлікті інтересів ступінь невизначеності і ризиків сягає досить високого рівня, а нематеріальність суспільних вигід та складність в ідентифікації результатів діяльності ускладнює оцінювання кінцевого соціально-економічного ефекту від реалізації відповідної бюджетної програми.

У методиках, які застосовуються в Україні для оцінювання інвестиційних програм, що реалізуються за рахунок бюджетних коштів, рекомендації щодо порівняння вигід і витрат у часі не пропонуються. Вартість програми, кінцеві результати та вихід-

ні параметри декларуються у програмних документах, але складно судити про корисність її виконання, якщо порядком складання Паспорту програми не передбачена оцінка соціально-економічного та бюджетного ефекту від проведених програмних заходів.

В основу дисконтування грошових потоків за інвестиційними програмами відповідно до вітчизняних методик покладено теорію інвестицій без врахування особливостей інвестування суспільних програм (проектів), а відтак параметри для вимірювання ставки дисконтування мають бути іншими.

В світовій практиці використовують методичний підхід оцінювання соціальної ставки дисконтування, який заснований на виявленні переваг відносно споживання у часі – ставка SRTP (Social Rate of Time Preferences). Іншими словами, ставка SRTP відображає ступінь готовності суспільства відказатися від поточного споживання заради реалізації проекту у майбутньому.

Ґрунтуючись на дослідженнях зарубіжних науковців при оцінюванні соціальної ставки дисконтування в якості суспільної функції корисності доцільно використовувати функцію з постійною еластичністю граничної корисності:

$$U(C_t) = \frac{I}{1-\mu} \cdot C_t^{1-\mu}, \quad (2)$$

де $U(C_t)$ – корисність, що отримується від споживання;

μ – еластичність граничної корисності.

Ставка дисконтування за методом SRTP визначається за формулою Рамсея:

$$SDR_{SRTP} = \delta + L + \mu g, \quad (3)$$

де SDR_{SRTP} – соціальна ставка дисконтування;

δ – «чиста ставка» часових переваг;

L – рівень ризику для життя або ризик катастрофи (Catastrophe risk);

g – темп зростання споживання на душу населення.

За методичним підходом російських дослідників формула Рамсея представлена рівнянням [1, с. 714]:

$$SDR_{SRTP} = (1+g)^\mu (1+\rho) - 1, \quad (4)$$

де ρ – ставка часових переваг.

Для з'ясування доцільності такого перетворення необхідно вирішити задачу максимізації суспільної корисності для дискретного випадку з огляду на те, що ставка дисконтування не визначається у довготривалій перспективі. Отже, максимізація корисності при обмеженому споживанні відповідно до двох періодів має вигляд:

$$\begin{cases} U(C_t) = U(C_1) + \frac{U(C_2)}{1+p} \rightarrow \max(C_1; C_2), \\ C_1 + \frac{C_2}{1+SDR_{SRTP}} = I, \end{cases} \quad (5)$$

де $C_1; C_2$ – споживання у різні періоди часу;

$U(C_t)$ – суспільна функція корисності від споживання.

Для вирішення системи рівнянь (4) використана функція Лагранжа:

$$L = U(C_1) + \frac{U(C_2)}{1+p} - I(C_1) + \frac{C_2}{1+SDR_{SRTP}} - 1, \quad (6)$$

де λ множник Лангранжа ($\lambda \neq 0$). Звідки виходить система рівнянь:

$$\left\{ \begin{array}{l} \frac{\partial L}{\partial C_1} = U'(C_1) - \lambda = 0 \\ \frac{\partial L}{\partial C_2} = \frac{U'(C_2)}{1+p} - \lambda = 0 \\ \frac{\partial L}{\partial \lambda} = I - C_1 - \frac{C_2}{1+SDR_{SRTP}} - 1. \end{array} \right. \quad (7)$$

Виразивши із другого і третього рівняння множник (λ), можна одержати рівняння:

$$\frac{U'(C_1)}{U'(C_2)} = \frac{1+SDR_{SRTP}}{1+p}, \quad (8)$$

Результати перетворення лівої частини рівняння оформлюються у вираз:

$$\frac{U'(C_1)}{U'(C_2)} = \frac{C_1^{-\mu}}{C_2^{-\mu}} = \left(\frac{C_2}{C_1} \right)^\mu = \left(\frac{C_2 - C_1 + C_1}{C_1} \right)^\mu = \left(\frac{C_2 - C_1}{C_1} + 1 \right)^\mu = \left(\frac{\Delta C}{C_1} + 1 \right)^\mu, \quad (9)$$

$$\text{де } \left(\frac{\Delta C}{C_1} \right) = g.$$

Здійснивши відповідні математичні перетворення вираз (8) набуває вигляду:

$$(g+1)^\mu = \frac{1+SDR_{SRTP}}{1+p}. \quad (10)$$

Шляхом здійснення математичних перестановок одержано рівняння (10). Останнє є лінійною апроксимацією формули (3), де $\rho = \delta + L$.

Для оцінювання соціальної ставки дисконтування необхідно:

- обчислити темп приросту споживання на душу населення (g);
- визначити ризик для життя, що визначаються параметром (L);
- обґрунтувати вибір чистої ставки часових переваг - (δ);
- оцінити еластичність граничної корисності споживання (μ).

Для визначення вигід суспільства у майбутньому вважається за доцільне при розробці параметру (g) використовувати прогнозні значення темпів зростання споживання на душу населення. Співставлення параметру «кінцеве споживання на душу населення» доцільно здійснювати в порівняних цінах, використовуючи методичний підхід, рекомендований І. Я. Чугуновим [2, с. 23-27].

Застосовуючи досвід зарубіжних дослідників показник «рівень ризику для життя» (L) визначається як середня величина частки померлих до чисельності наявного населення у відповідних роках.

Згідно з підходом улітаристів, який ґрунтується на припущенні, що для суспільства значимість добробуту усіх суб'єктів є однаковою, чиста ставка часових переваг (δ) прирівнюється до нуля. Це означає, що нинішнє покоління не відмовляється від

своїх переваг на користь майбутніх поколінь. Таке припущення є виправданим, виходячи з того, що оцінювання ставки дисконтування для України здійснюється на короткострокову або середньострокову перспективу.

Еластичність граничної суспільної корисності споживання або (μ), на думку деяких науковців, вважається неспостереженою [3]. Тим не менш, цей параметр в методах оцінювання соціальної ставки дисконтування приймається до уваги.

Виходячи з припущень, що дохід населення зростає з часом, Стерн Х., побудував функцію корисності, яка виражена формулою [4, с.13]:

$$e = \left(1 - \frac{\delta}{r}\right) \cdot \frac{Y}{S}, \quad (11)$$

де e – еластичність граничної суспільної корисності споживання;

r – альтернативна вартість капіталу;

S – збереження населення;

Y – доходи населення.

Н. Стерн вніс корективи у формулу (10), з огляду на вплив майбутніх доходів населення [4-5]:

$$\frac{S}{Y} = \left(\frac{r-d}{e} - y\right) \cdot \left(\frac{1}{r-y}\right), \quad (12)$$

де y – очікуваний темп приросту доходів населення.

Здійснивши відповідні математичні перетворення формула (11) набула вигляд:

$$e = \frac{r - \delta}{\frac{S}{Y}(r - y) + y}, \quad (13)$$

Для оцінювання параметру (y) або очікуваного темпу приросту доходів населення використовувався статистичний показник «темپ росту реального наявного доходу населення до попереднього року». Шляхом використання методів середніх величин та аналізу динаміки розраховується значення параметру, виходячи з припущення про збереження існуючої динаміки у короткостроковому й середньостроковому періодах.

Параметр S/Y або середня норма збережень відображає відношення накопичувальної частини доходу населення до усього доходу.

В якості альтернативної вартості капіталу (r) пропонується застосувати середньозважену ставку проценту за депозитами фізичних осіб (без депозитів до запитання) в банківських установах, оскільки названа ставка відображає альтернативні можливості населення при розміщенні вільних грошових коштів. Для визначення реальної ставки відсотку застосована формула Фішера, яка описує зв'язок між темпом інфляції, номінальною та реальною ставкою відсотка

Еластичність суспільної корисності (e) та параметр функції еластичності суспільної корисності (μ) пов'язані як: $e = |\mu|$.

Підсумкові результати щодо оцінювання параметрів соціальної ставки дисконтування для України відображені в таблиці 1.

Таблиця 1.

Оцінка параметрів соціальної ставки дисконтування для України

Параметри	y	r	δ	S/Y	μ	L	g	SDR_{SRTP}
Оцінки	0,1099	0,01469	0	0,0962	0,1459	0,01586	0,1076	0,0311

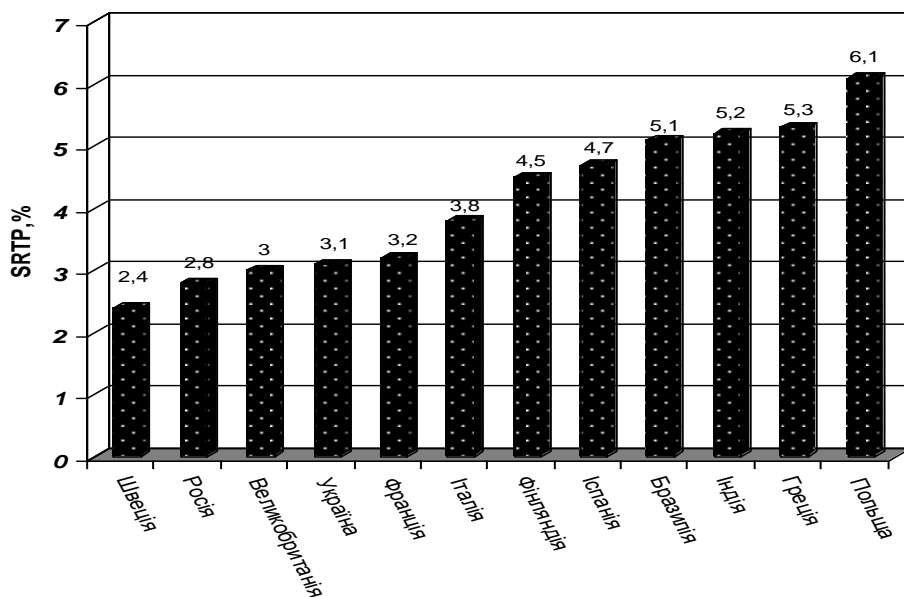
Примітка: y – очікуваний темп приросту доходів населення; r – альтернативна вартість капіталу; δ – чиста ставка часових переваг; S/Y – середня норма збережень; μ – еластичність граничної корисності споживання; L – ризик для життя; g – темп приросту споживання на душу населення, SDR_{SRTP} – соціальна ставка дисконтування.

За одержаними розрахунками ставка дисконтування соціальних програм (проектів) згідно з методологією SRTP для України визначена у 3,1%.

З ціллю перевірки коректності запропонованого методичного підходу є сенс порівняти одержану оцінку з аналогічними оцінками для різних країн. У ході аналізу використані соціальні ставки дисконтування, які були або опубліковані у наукових джерелах, або визначаються нормативно-правовими документами країн світу. Не дивлячись на те, що в дослідженнях Д. Еванса [6, с. 47-52] результати оцінювання ставки дисконтування за методом SRTP в європейських країнах одержані до 2004 р., наведені ставки є коректними для порівняння, оскільки рекомендовані авторами для застосування у довгостроковій перспективі. Обґрунтування ставки дисконтування для Італії наведено в публікаціях М. Перкоко [7, с. 74-76]. Для Великобританії ставка часових переваг визначена у керівництві Казначейства [8].

В різних російських джерелах значення соціальної ставки дисконтування має великий діапазон від 10,0% до 2,8% [9-10]. Виходячи з результатів останніх розробок, для порівняння обрана ставка 2,8%.

Значення соціальних ставок дисконтування в окремих країнах світу відображено на рис. 1.

Джерела: [6-8,10] та розрахунки автора для України.

Рис. 1. Соціальні ставки дисконтування для окремих країн світу і України

Як видно з рис.1, ставка дисконтування, яка розроблена для України є порівняною, що дає підстави для твердження про коректність обраних підходів при оцінюванні її параметрів. На думку фахівців Всесвітнього Банку соціальна ставка дисконтування, що рекомендована для країн ЄС знаходиться в діапазоні від 2 % до 4 %. Опираючись на інші джерела оцінки в країнах Європи і США коливаються від 2,5 % до 6 % [6, с. 16].

Розроблена ставка дисконтування може застосовуватися при оцінюванні соціально-економічної ефективності програм та проектів, які реалізуються за рахунок коштів державного бюджету у коротко- та середньостроковій перспективі. Проте варто

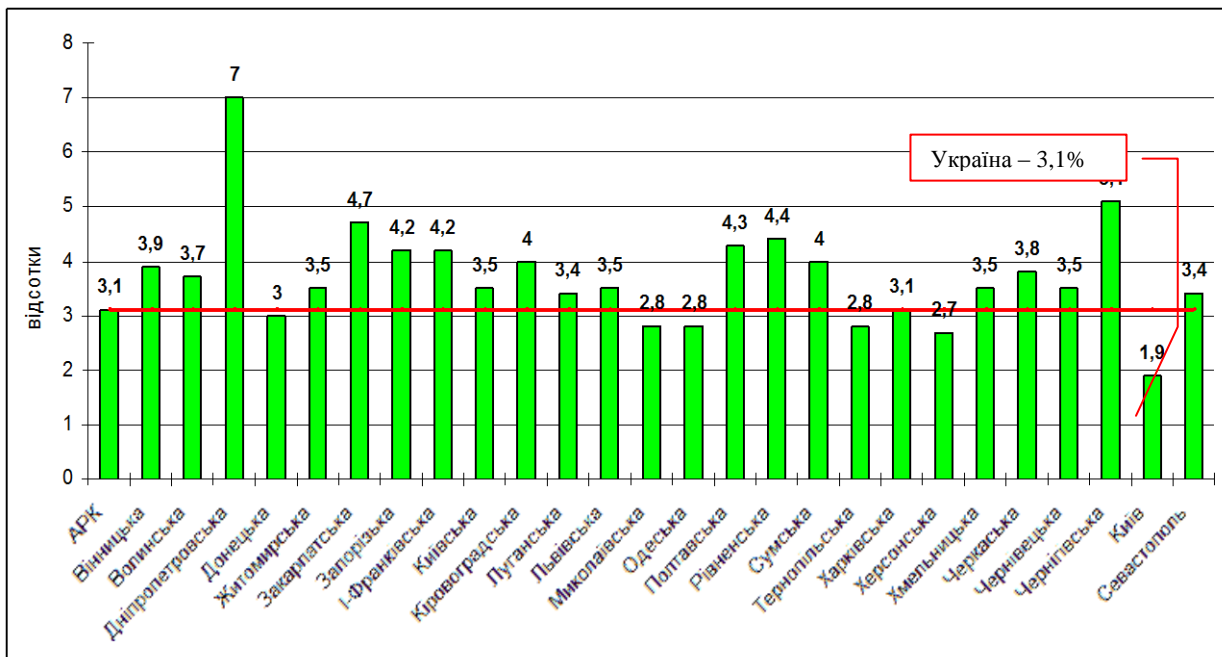
звернути увагу на коректність застосування соціальної ставки дисконтування, розробленої для країни в цілому, для оцінювання інвестиційних програм (проектів), що реалізуються на місцевому рівні. Соціальні вигоди у даному випадку одержуються, обмеженим за розташуванням, контингентом споживачів благ.

У зв'язку із значною відмінністю регіонів за показниками, які визначають параметри соціальної ставки дисконтування, вважається за доцільне звузити масштаб статистичних даних до регіонального рівня, тобто розробити диференційовану соціальну ставку дисконтування.

Для запровадження методу S RTP при оцінюванні ефективності програмам та проектів, які реалізуються в регіонах України доцільно виходити із положень, що приймалися вище. Для окремого регіону вони визначаються наступним:

- параметри оцінюються у реальному вираженні як середні величини за зазначений період;
- еластичність (μ) суспільної функції корисності від споживання визначається за підходом Н.Стерна – М. Скотта;
- чиста ставка часових переваг (δ) дорівнює нулю;
- альтернативна вартість капіталу (r) встановлюється відповідно до індексів споживчих цін в регіоні та середньозваженої інтегрованої ставки за депозитами фізичних осіб у кредитних установах без депозитів «до запитання» в Україні;
- частка збережень (S/Y) визначається за статистичними даними певного регіону відповідно до заощаджень та доходів населення;
- в якості темпу приросту доходів (y) використовується статистичний показник «реальні наявні доходи населення», відповідно до певного регіону;
- для оцінювання темпу приросту споживання на душу населення застосовується статистичний показник «фактичне кінцеве споживання домашніх господарств» як ланцюгові прирости у порівняних цінах й показника чисельності населення за статистичними даними конкретного регіону.

Диференціація ставок дисконтування у розрізі регіонів України відображена на рис. 2.

Розроблено автором.

Рис. 2. Значення соціальної ставки дисконтування за регіонами України

Аналізуючи значення соціальних ставок дисконтування за різними регіонами України (рис. 2), слід звернути увагу на амплітуду їх коливань. Так, в Дніпропетровській області спостерігається найвищий рівень (7%), а у місті Києві – найнижчий (1,2%). Різниця в значеннях, пов'язана з існуванням прямої залежності оцінки соціальної ставки дисконтування від рівня еластичності суспільної корисності споживання, яка, у свою чергу, на пряму корелює від рівнем норми заощаджень населення та оцінкою середньорічної ставки за депозитами фізичних осіб без депозитів «до запитання», зваженої на індекс споживчих цін. Іншими словами, чим нижче еластичність суспільної корисності від споживання (μ), тим нижче соціальна ставка дисконтування. Високий рівень соціальної ставки дисконтування говорить про те, що в регіоні є можливість використовувати накопичення населення для інвестування суспільних програм (проектів).

На практиці розроблений методичний підхід може застосовуватися для аналізу ефективності інвестиційних програм (проектів), які фінансуються за рахунок бюджетних коштів в короткостроковій та середньостроковій перспективі, на стадії експертного оцінювання. Це дозволяє прийняти своєчасне рішення розпорядникам бюджетних коштів щодо доцільності фінансування таких програм. Диференційовані ставки дисконтування є сенс використовувати при плануванні бюджетних видатків для фінансування цільових регіональних програм з метою зниження невизначеності при прийнятті управлінських рішень.

Подальший розвиток методології оцінювання соціальної ставки дисконтування може бути реалізований у ході дослідження фінансового потенціалу регіонів та формуванні стратегій їх соціально-економічного розвитку.

Література.

1. Sheluntsova M. Evaluation of a social discount rate for the Russian Federation / M. Sheluntsova // The International Conference on Administration and Business, conference proceedings. Bucharest : Publishing House, 2009. – P. 714-720.
2. Чугунов І. Я. Економіко-математичні методи аналізу планування і виконання дохідної частини бюджету / І. Я. Чугунов // Наукові записки. Києво-Могилянська академія. Економічні науки. – Київ, 2001. – Т. 19. – С. 23–27.
- Caplin A., Leahy V. John. The social discount rate. / A. Caplin, V. John Leahy // Journal of political economy. University of Chicago Press. №112(6). –2004. – P. 1257-1268.
3. Pearce D. W., Ulph. D. A Social Discount Rate for the United Kingdom / D. W. Pearce, D. A Ulph. // CSERGE Working Paper 95–01. Centre for Social and Economic Research on the Global Environment, University of East Anglia, UK. — 1995. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://cserge.ac.uk/sites/default/files/gec1995_01.pdf.
4. Stern N. The Marginal Valuation of Income. In Studies in Modern Economic Analysis / N. Stern, M.J. Artis, A.R. Nobay, (eds.), Blackwell. Oxford. 1977. – [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.ipcc.ch/ipccreports/tar/wg3/index.php?idp=318>.
5. Evans D., Sezer H. Social discount rates for member countries of the European Union / D. Evans, H. Sezer // Journal of Economic Studies. – Vol. 32, No.1. – 2005. – P. 47–59.
6. Percoco M. A Social discount rate for Italy / M. A Percoco Applied // Economics Letters Taylor & Francis Journals. 15(1). 2007. – P. 73–77.
7. The Green Book: Appraisal and Evaluation in Central Government, Treasury Guidance. London: TSO 2011. 114 p. Retrieved from: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/220541/green_book_complete.pdf

8. Емельянов А. М., Шелунцова М. А. Использование подхода ставки межвременных предпочтений для оценки ставки дисконтирования / А. М. Емельянов, М. А. Шелунцова // Корпоративные финансы Т.1, №1. 2007 – С.9-21

9. Шелунцова М. А. Особенности оценки социальной ставки дисконтирования для развивающихся стран / М. А. Шелунцова // Финансы и кредит. – №27(411) – 2010. – С. 57-64.

References

1. Sheluntsova M. Evaluation of a social discount rate for the Russian Federation [The International Conference on Administration and Business, conference proceedings] Bucharest : Publishing House, 2009. – P. 714-720 [In Romania].

2. Chugunov IJa. Chugunov I. Ja. Ekonomiko-matematychni metody analizu planuvannja i vykonannja dohidnoi' chastyny bjudzhetu. *Ukrain. J. Naukovi zapysky. Kyjevo-Mogylyans'ka akademija. Ekonomichni nauky. 2001; No19, pp.23-27.*

3. Caplin A, Leahy J. The social discount rate. *Journal of political economy. USA. – 2004, vol.112(6). pp.1257-1268.*

4. Pearce DW, Ulph. DA. Social Discount Rate for the United Kingdom. *UK. CSERGE Working Paper 95–01. Centre for Social and Economic Research on the Global Environment, University of East Anglia,—1995. Retrieved from: http://cserge.ac.uk/sites/default/files/gec_1995_01.pdf.*

5. Stern N, Artis MJ, Nobay AR, (eds.), The Marginal Valuation of Income. In *Studies in Modern Economic Analysis. UK. Blackwell. Oxford. 197. Retrieved from: <http://www.ipcc.ch/ipccreports/tar/wg3/index.php?idp=318>.*

6. Percoco M. A Social discount rate for Italy. *J. Applied Economics Letters, Taylor & Francis Journals 2007, Vol.15(1), pp.73–77.*

7. The Green Book: Appraisal and Evaluation in Central Government, Treasury Guidance. London: TSO 2011, 114 p. Retrieved from: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/220541/green_book_complete.pdf

8. Emel'janov A. M., Sheluncova M. A [Yspol'zovanie podhoda stavki mezhvremennyh predpochtenyj dlja ocenki stavky diskontyrovanyja]. *Rus. J. Korporatyvnye fynansy. 2007, vol. 1, No1, pp.9-21.*

9. Sheluncova M. A. [Osobennosti ocenki social'noj stavki diskontyrovanyja dlja razvivajushhihsja stran]. *Rus. J. Fynansy I kredyt. 2010; vol. 27(411), pp.57-64.*

Васютинська Людмила Анатоліївна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів. Одеський національний економічний університет. tereza.vaslud@gmail.com. Тел. 0964808556.

Васютинская Людмила Анатольевна, кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры финансов. Одесский национальный экономический университет. tereza.vaslud@gmail.com. Тел. 0964808556.

Vasjutinskaja Ljudmila Anatolevna, candidate of economic Sciences. The Department of Finance. National economic University of Odessa. tereza.vaslud@gmail.com. Tel. 0964808556.

Аннотация

В условиях ограниченности бюджета перед администраторами бюджетных средств возникает вопрос, какие методические подходы должны быть использованы при отборе инвестиционных программ (проектов) для бюджетного финансирования. Сложность заключается в том, что методология оценивания коммерческих проектов не применима в общественном секторе. Для решения этой задачи в зарубежных странах используется методология инвестиционного анализа, на основе которой разрабатывается оценка социальной ставки дисконтирования. Обозначенная методология в Украине не применяется, что не позволяет учитывать долгосрочные эффекты от реализации инвестиционных программ (проектов), которые финансируются за счет бюджетных средств. Используя опыт зарубежных исследователей, в статье разработан методический подход для оценки социальной ставки дисконтирования, основанный на концепции временных предпочтений в потреблении, для Украины. Учитывая региональные особенности социально-экономического развития, предложены рекомендации по разработке дифференцированной социальной ставки дисконтирования, которые целесообразно использовать при планировании бюджетных расходов для финансирования целевых региональных программ с целью снижения неопределенности при принятии управленческих решений. Разработанный методический подход может применяться для анализа эффективности инвестиционных программ (проектов) на стадии экспертного оценивания. Это позволяет администраторам бюджетных средств принять своевременное решение о целесообразности финансирования таких программ.

Annotation

Due to limited budget there is a question before the administrators which methodological approaches should be used in the selection of investment programs (projects) for the budget financing. The difficulty lies in the fact that the methodology of commercial projects assessment in the public sector is not applicable. Foreign countries resolve these tasks by applying the methodology of investment analysis of social discount rate estimates. Ukraine does not apply this methodology, and that is why that the long-term effects from implementation of investment programs (projects) financed at the expense of budgetary funds cannot be taken into consideration. In the article, using foreign researchers' experience, methodological approach for assessment of the social discount rate, based on the Social Rate of Time Preferences methodology, has been developed for Ukraine. Taking into account regional peculiarities of social-economic development the recommendations on the development of differentiated social discount rate were proposed. Differentiated discount rates should be used in the planning of budget expenditures on financing regional target programs to reduce uncertainty when making management decisions. Methodical approach can be used for investment programs (projects) efficiency analysis at the expert estimation stage. This allows budget funds administrators take expediency of funding such programs decisions in time.